

Stanislav Baranjčak (1946)

NOVI SVET

Jedini problem – naći mesto za parkiranje,
sve posle toga je manje–više izvesno,
jutarnje novine na pragu, visina federalnog poreza,
ispunjavaju se vremenske prognoze, miris sapuna
koji pahne od okupanih žena, dolazak smrti u određenom trenutku,
čak i to da vraćajući se sa posla nađeš
u sandučetu pisma, pored računa, prospekata i reklama,
dopisnice sa izgledom Novog Sveta i pozdravima
od uhapšenog, u međuvremenu, prijatelja.

Cambridge, Mass., 1982–1985

RÉSUMÉ

Moje, ovde nepriznate, kvalifikacije i postignuća:
Ja sam ekspert istočnoevropskih razmara po pitanjima
[odbijanja iskaza i govorenja između redova,
višekratni prvak naselja u konkurenciji zadobijanja
[mesta u redu za čekanje,
rekorder vojvodstva u pogadanju sa sudbinom na bliže i dalje mete,
diplomirani specijalist u oblasti čekanja autobusa
satima, na vejavici, na pustom polju, kao osuđenik;

kako se to rasipa ovde, gde je sloboda i gde je sve u igri,
[kao u kvarcnom časovniku.
Pri tom, mladost mi je prošla u prikupljanju tamošnjih kvalifikacija
i više se neću naučiti (nema više tog zdravlja i te glave, gospodine)
novom, vrlo korisnom na ovdašnjem tržištu:
umetnosti spontanog osmeha i nepokolebljive sigurnosti,
da možeš biti onaj, koji hoćeš da budeš.

NE KORISTITI REČ "IZGNANJE"

Stati sa obo stopala na tvrdo tlo, u času
Kad kamene kocke kolovoza, prelazeći u serpentine, udaraju
[nesnosno u donove
i kad, izgubiš trku, s pokidanim patikama u licejskoj torbi,
skrećeš lukom u hodnik (ta tri, tačno tri koraka)
a sedamnaestica vuče svoju tamnozelenu škripu
betonskim lukom šina do ugla Mjelžinjskog i Fredri.

Cela površina dlana drži se uporno te kvake
na železničkoj stanici Nojevo, gde leto miriše na kišu
[i kravlju balegu,
njene grube, drvene valjkove, izlizane od ruku meštana,
stiskaš, na čas, osetivši trenutak slabosti i otpor opruge.

I ne koristi reč "izgnanje", jer je to nepristojno i besmisleno.
Može se gledati na tu stvar sa dve tačke gledišta.
Ili te niko neće izbaciti iz koloseka kojim neprestano i dalje
bežiš, pa je taj trenutak potrajan do sada,
niko ti neće oteti iz ruku tu kvaku, uhvaćenu na sekund, zauvek.
Ili ćeš, tako, sam, odmah kad skreneš u hodnik i izađeš
na vrata železničke stanice, ostaviti je iza sebe, prepustiti je
samoljublju, jer svakog trena počinje drugi život.

PROZOR

I izopšteno će biti oprošteno.
Kroz podignut – a ne odškrinut
prozor dopire tuđ idiom podneva,
brujanje kosilice travnjaka, tu pored
meko treskanje vratancima automobila,
grlati glas suseda preko puta,
oslovljavanje po imenima, došljaka, jezikom
u kojem su "sused" i "bližnji" jedna ista
reč, jezikom koji nije tvój vlastiti,
čak i kad bi, čak i kad bi bio tvój.
I izopšteno će biti oprošteno.

NA PUSTOM PARKINGU IZVAN GRADA, POVUKAVŠI RUČNU KOČNICU

Na pustom parkingu izvan grada, povukavši ručnu kočnicu,
zaustavlja se, a šta ga je zapravo dovelo tu
i zašto nikad za dobre stvari nije imao propusnicu –
taj šablon tuge, znan svakom ko je u tom zanatu
izgnanstva. Tamo gde si ti, biće i domovina asfalta,
na mrazu visokih fenjera, domovina izbledelih osnova,
pod parom šina, koje, takođe, ubrajam u vrstu susreta,
tamo negde u beskraju; domovina zaleta, ali i padova,
gura ispred sebe prema pukotini na rasušenoj podlozi,
prema ponoru lampi u tuđim prozorima, u ponor aorti, ambis
galaktičkog praska. Šta ga zaista tu još drži,
zaustavlja, zatvara u sopstveni okvir, i zašto bi se
zadržao baš na toj planeti, tom parkingu, pa i u toj koži.
I otkud to uobraženo polaganje prava na izgnanstvo,
kao da nije dobro znano, da se ne može zaspati uvek
na sopstvenoj Zemlji. Negde ćeš i ti u nevoljno poslanstvo,
probudićeš se u pokretu, usred zadihanog priznanja svog
stavićeš zarez, na slepo, naopako, jednom – zauvek.

TAKO JE

A ako čak i nije, ima da bude tako,
jer ču se pretvarati da je svetsko središte
svako moje skrovište, sa pouzdanim svedokom
nad svakim bekstvom, pristankom i boravištem,
u svakom od mojih pomračenja, on će naći dovoljno svetla,
kao superosetljivi uredaj za noćno gledanje,
uočavajući svaku tačku i trenutak pokreta,
poput špijunskog satelita, mreže za spasavanje,
od koje se odbijam, kad otpadnem nalik patriju,
sa trapeza zemlje, ka nebeskom vidiku,
nada mnom rasprostire budno i daleko
očnu mrežnjaču, koja mi je
otud vratila odraz i eho
tih istih reči u krug: A ako čak i nije

(Sa poljskog izabrao i preveo Zoran Derić)

